

ПОНЯТТЯ СТАДІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ

Сергій Віталійович КОРОБЕНКО,
*здобувач кафедри цивільного,
господарського і адміністративного права
та правоохоронної діяльності
Інституту права та суспільних відносин
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»*

Поняття стадії провадження є одним з основних (ключових) понять юридичного процесу, яке відображає його динаміку, послідовність, етапність.

З позицій загальної теорії права процесуальна стадія – це динамічна, відносно замкнена сукупність закріплених чинним законодавством способів, прийомів і форм, які виражають неухильне виконання процедурно-процесуальних вимог, що забезпечують послідовність здійснення конкретних процесуальних дій, спрямованих на досягнення кінцевого процесуального результату [1, с. 917].

Наведене загальнотеоретичне положення щодо процесуальної стадії дозволяє виділити такі її основні ознаки, як: закріплення у чинному законодавстві; відносна замкненість щодо характеристик стадії; послідовність; спрямованість на досягнення кінцевого результату.

Першочергова ознака закріплення у чинному законодавстві процесуальної стадії означає, що стадії адміністративно-юрисдикційних проваджень мають бути чітко урегульовані у чинному законодавстві. Не може існувати процесуальний порядок розгляду і вирішення індивідуальних справ у митній сфері без його належного закріплення у нормативно-правових актах.

Ознаки відносної замкненості процесуальної стадії, послідовності здійснення, цілеспрямованості дотичні за сутністю визначенню

стадії відносно автономною. Такий підхід презентований у дослідженнях Е. Ф. Демського, А. В. Денисової, Я. Л. Іваненко, В. Г. Крупіна, І. П. Голосніченко, М. Ф. Стахурського, М. М. Тищенка. Тож вимогами автономності стадій провадження вченими виділено: 1) наявність характерних для кожної стадії завдань у межах загальних завдань усього провадження; 2) об'єктивність, неминучість, логічна послідовність стадій; 3) початок кожної стадії тільки після завершення попередньої; 4) відносна самостійність процесуальної компетенції суб'єктів провадження на кожній стадії; 5) формальна визначеність та завершеність прийняттям індивідуального правового акту; 6) наявність особливих режимних характеристик кожної процесуальної стадії (завдань, форм, способів здійснення процесуальних дій) [2, с. 227-228; 3, с. 67-68; 4, с. 75; 5, с. 155; 6, с. 24; 7, с. 127].

По суті такі теоретичні положення впливають з положень, сформульованих В.М. Горшеневим ще у 1972 році у базовій для дослідників змісту процесуальних явищ і категорій монографії «Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе» [8].

Про порівняно самостійний характер стадії як частини провадження зазначав Д. М. Бахрах. Вчений підкреслював відносну замкненість стадій у межах усього провадження, що виявляється у особливостях завдань, документів тощо, поряд із завданнями усього провадження [9, с. 155–156].

Узагальнення наукових напрацювань вчених, присвячених обґрунтуванню ознак стадій процесу дозволяє доповнити виділені вище ознаки такими, як: однорідність процесуальних дій, динамізм, відображення просторово-часових аспектів процесуальної діяльності, забезпечення логіко-функціональної послідовності здійснення конкретних дій (А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник [10, с. 44]).

Серед ознак процесуальної стадії ще виділяють положення, в яких відображено характеристику стадії з позицій правової форми, функціональний зміст якої складають правові вимоги до учасників

процесу та підкреслено цілеспрямованість відповідних процесуальних дій, що здійснюються у межах кожної стадії [11].

Перспективними з позицій врахування при визначенні поняття стадії діяльності митних органів як учасників адміністративно-юрисдикційних проваджень є положення про таку ознаку адміністративно-процесуальної стадії як визначення адміністративно-процесуальними нормами певної операції та наявність моменту реалізації матеріальних норм адміністративного права [12, с. 132]. Вказана ознака відображає взаємозв'язок адміністративних матеріальних і процесуальних правових норм, що забезпечує цілісність правового регулювання адміністративної діяльності, яка має динамічний характер. Вказаному відповідає діяльність митних органів як учасників адміністративно-юрисдикційних проваджень.

Наведені вище теоретичні положення, сформульовані вченими щодо ознак процесуальної стадії, підкреслюють її динамічні властивості, що виявляються у логічній послідовності здійснення формально визначених однорідних процедур, які завершуються індивідуальним правовим актом.

Отже, узагальнення вказаних вище теоретичних положень щодо ознак стадії адміністративного процесу є основою визначення ознак стадії адміністративно-юрисдикційного провадження в діяльності митних органів:

- формальна визначеність адміністративно-процесуальними нормами та виступає моментом реалізації матеріальних норм адміністративного права, якими урегульовано підстави здійснення відповідних процесуальних дій;
- процесуальні дії у межах кожної стадії здійснюються послідовно;
- характерна етапність послідовно здійснюваний процесуальних дій;
- характерні для кожної стадії завдання у межах загальних завдань усього провадження

- притаманна відносна автономність, замкненість кожної стадії, що виявляється у наявності особливих режимних характеристик (завдань, форм, способів, суб'єктів здійснення процесуальних дій);

- динамізм кожної стадії, що характеризується об'єктивністю, неминучістю, логіко-функціональною послідовністю однорідних процесуальних дій у межах кожної стадії, в яких відображаються просторово-часові аспекти процесуальної діяльності, початок кожної стадії тільки після завершення попередньої індивідуальним правовим правозастосовним актом.

Наведені вище ознаки стадії адміністративно-юрисдикційного провадження в діяльності митних органів можуть бути визначені такими, які, по суті, характеризують стадії різних видів проваджень або адміністративного процесу загалом. Специфіку певного провадження у цьому випадку відображає цільове призначення провадження, його завдання, підстави та суб'єкти. Враховуючи вказане, можна сформулювати поняття стадії адміністративно-юрисдикційного провадження в діяльності митних органів.

Стадією адміністративно-юрисдикційного провадження в діяльності митних органів є правова форма закріплення формально визначених адміністративно-процесуальними нормами правових вимог до учасників адміністративно-юрисдикційного провадження у митній сфері, що забезпечують послідовність, етапність здійснення цілеспрямованих процесуальних дій митними органами та іншими суб'єктами провадження з метою вирішення конкретних завдань кожної стадії у межах загальних завдань адміністративно-юрисдикційного провадження.

Список використаних джерел:

1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права / ред. кол.: О.В. Петришин (голова) та ін. Х.: Право, 2017. 952 с.
2. Денисова А.В. Теоретико-правові та організаційні основи адміністративного нагляду органів виконавчої влади України: дис. ... д.ю.н.: 12.00.07. Одеса: ОДУВС, 2019. 480 с.
3. Іваненко Я.Л. Адміністративні неюрисдикційні провадження: дис. ... к.ю.н.: 12.00.07. Академія праці і соціальних відносин. К., 2011. 213 с.

4. Крупин В. Г. К вопросу о стадиях избирательного процесса. Актуальные проблемы юридического процесса в общенародном государстве. Ярославль: Изд-во Яросл. ун-та, 1979. С. 73–77.

5. Голосніченко І.П. Адміністративний процес: навч. посіб. / І.П. Голосніченко, М.Ф. Стахурський / за заг. ред. І.П. Голосніченка. К.: ГАН, 2003. 256 с.

6. Бандурка О.М., Тищенко М.М. Адміністративний процес: підруч. / О.М. Бандурка, М.М. Тищенко. К.: Літера ЛТД, 2001. 336 с.

7. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. К.: Юрінком Інтер, 2008. 496 с.

8. Горшенёв В. М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе. М.: Юрид. лит., 1972. 256 с.

9. Бахрах Д.Н. Административное право: учебник. М.: БЕК, 1996. 355 с.

10. Комзюк А.Т., Бевзенко В.М., Мельник Р.С. Адміністративний процес України: навч. посіб. К.: Прецедент, 2007. 531 с.

11. Бенедик И.В. Понятие и соотношение логических и функциональных стадий в юридическом процессе. Процессуальные вопросы повышения эффективности правового регулирования социалистических общественных отношений. Ярославль: Изд-во Ярославского ун-та, 1981. С. 28–29.

12. Кузьменко О.В., Гуржій Т.О. Адміністративно-процесуальне право України: підруч.; за ред. О.В. Кузьменко. К.: Атіка, 2007. 416 с.